

הלכות שבת סימן רנ

רנ הכנת הסעודות לַשַׁבָּת, ובו ב' סעיפים:

א טור רשבלירלקט
מקא הרב חקדא שפא
קרוי ב שם קייט

א (א) [א] (א) *אֵי־שָׁמַיִם בַּבֶּקֶר (ב) פִּיּוֹם נִשְׁאִי לַהֲכִין צִרְכֵי שַׁבָּת. בְּרֹאם־לֹו יֵשׁ לוֹ כַּמָּה עֲבָדִים

פאר הייט

(ח) יִשְׁכִּיָּם. וְיִתֵּר טוֹב לְקִנּוּת בָּיִת ו' מִבָּיִת ה'. וַיֹּאמֶר צֶל כָּל דְּבַר שְׁקוּנָה:
זֶהוּ לְכָבוֹד שְׂפָת, כְּתָבִים. וּמִצֻּחַ לְהִכִּין צִרְיָשְׁבֶת מִתְּד בְּשִׁבְתָּא פִי גַם

משנה ברורה

א (א) יִשְׁמֹר בְּבִקְרֹוֹ כֹּה־: דְּכֹתִיב "וְהָיָה בְּיָמֵי הַשָּׁשִׁי וְהַכְּתִיבֹה" אֵת
אֲשֶׁר יִבְיֹאוּ" וְגוֹמֵר, הִכְנָה דְּוִמְקֵי דְהִכְבָּה, וְהִכְבַּת הֵמָּן הָלֹא
הֵימָּה לְאַלְמֵר בְּבִקְרֹוֹ, דְּכֹתִיב "וַיִּלְקֹטוּ אֹתוֹ בְּבִקְרֹוֹ בְּבִקְרֹוֹ", אִף הִכְנָה
עַל שְׂכַת תְּהִיָּה מִדִּי בְּבִקְרֹוֹ^(א), וְהֵינּוּ מִדִּי אַחֵר קְרִיאַת שְׁמֵעַ וְהַפְּלָה.
אִף אִם הוּא רִגִּיל לְלַמֵּד אַחֵר הַתְּפִלָּה אֵינָה שְׁעוֹר קְצוּבִי^(ב) (ב) או
שְׁלוֹמֹד עִם רַבִּים, אֵל בְּכָלָנּוּ, וְכִמּוּ שְׂכָתוֹב בְּסוֹף סִימָן וְנֹא.
(ג) וְאִם דְּרָךְ הַתְּקוּמָה הַהוּא לְמַכּוֹר בְּבִקְרֹוֹ וְלֹא יִמְצָא לְקִנּוּת אַחֵר
לְמוֹדוֹ, לֹא יִקְבַּע לְמוֹדוֹ אֵלֹא אַחֵר הַקְּנִיָּה. וְאִם רִגִּיל לְמַכּוֹר בְּבִקְרֹוֹ
הַשָּׂכֵם קִדְּם הַתְּפִלָּה וְלֹא יִמְצָא לְקִנּוּת אַחֵר הַתְּפִלָּה^(ג), יִקְנֶה וְאֶחָד־רֶךְ
יִתְּפִלֵּל, אִף יִרְאֶה לְקִרְוֵה קְרִיאַת שְׁמֵעַ פִּינָן שֶׁבְּכָר הַיֵּצֵעַ זְמַנָּה, וְאִין
יְהִי בְּכָלֵל מִה שְׁאֵמְרוּ: אַסּוֹר לַעֲשׂוֹת חֲפָצִיו קִדְּם שִׁתְּפִלֵּל, שְׁוֹ
חֲפָצֵי שְׁמִים הֵיאָ^(ד): (ב) בְּיָמֵי שְׁשִׁי. וְהוּא יוֹתֵר טוֹב מִשְׁקִנְיָה בְּיָמֵי
חֲמִישִׁי, שֶׁהוּא מִנְכֹּר יוֹתֵר שֶׁהוּא לְכַבֹּד שְׁבָתָה^(ה), אִם לֹא בְּדָבָר שְׂצָרִיךְ
הִכְנָה רַבָּה, כְּמוֹ שֶׁשֶׁר לְמַלְחָה וְכַדּוּמָה, יֵשׁ לְקִנּוּת בְּיָמֵי חֲמִישִׁי; אִף
אִם הַבִּשּׁוּר שְׁמוּצָא בְּיָמֵי חֲמִישִׁי הוּא בְּחֹלֶשׁ, וְיֵשׁ סִפֵּק שֶׁיִּמְצָא בְּיָמֵי
שְׁשִׁי שְׁמֵן נָטוּב, וְיִתְּחִין עַל יוֹם שְׁשִׁי [אַחֲרוֹנִים]. וּמִסְתַּבְּרָא דְּבִינָמִים
הַקְּצָרִים, כֹּל מַה שֶׁיִּכְוֹל לְהַקְדִּים הַהִכְנָה בְּיָמֵי חֲמִישִׁי, עֲדִידִי^(ז). וְטוֹב
שִׂיאֵמֹר (ג) עַל כֹּל דָּבָר שֶׁקִּנְיָה: וְהוּא לְכַבֹּד שְׁבָתָה! כִּי הַדְּבָרִי הוּא
פּוֹעֵל הַרְבֵּה בְּתַנְשָׁה^(ח). וְאִי-עַל-פִּי שֶׁחֲכִין בְּהַשְׁכָּמָה, (ד) מִנְּהָה הֵיאָ
לְכַתְּחֵלָה שִׁיטִּיר גַּם בֵּין-הַשְּׁמֻשּׁוֹת^(ט), וְרָמּוּ לְדָבָר, שֶׁנֶּאֱמַר "וְהָיָה
מִשְׁנָה" [כְּלוּמָר, שֶׁיִּכְיֶנּוּ שְׁנִית]. כְּתִיב בְּחֻזְרָה "וְכֹזֵר אֵת יוֹם הַשְּׁבָת
לְקַדְּשׁוֹ", וְתִרְשׁוּ בֵּית-שִׁמְעֹן, שֶׁתְּהֵא זֹכְרוֹ מֵאַחַד בְּשֻׁבָּת; [וְדַמְּן לֶךְ
חֵלֶק יִפְהוּ, תְּהֵא מִתְּקַנּוּ לְשֻׁבָּת. וְאֵמְרוּ עַל שְׂפָאֵי הַנֶּחֱזֵן, שֶׁשֶׁל יִמְיוֹ
הָיָה אִיכָל לְכַבֹּד שְׁבָתָה: הָיָה מוּצָא בְּהִמָּה נָאָה, אוֹמֵר זֶה לְשֻׁבָּת,
מִצָּא אַחֲרֵת נָאָה הַיִּמְנָה, אוֹכֵל הָרֵאשׁוֹנָה וְהַיָּנִיָּה הַשְּׁנִיָּה עַל שְׁבָתָה,
וְנִמְצָא שֶׁהָאִכִּילָהּ הֵיאָ דְּרִי שֶׁתִּשְׁאָר הַיָּפֶה עַל שְׁבָתָה: אֲכָל הַלֵּל
הַנֶּחֱזֵן, מִדָּה אַחֲרֵת הִתְּהוּ בּוֹ, שֶׁהָיָה אוֹמֵר 'בְּרִיךְ עֲדִידִי יוֹם יוֹם
וְיִצְמָם לֵנו עֲרֻכְנו'. וְהִסְכִּימוּ (ה) הַרְבֵּה בּוֹסְקִים, שֶׁגַּם הַלֵּל מוֹדָה
שֶׁבְּדָרֵי בֵּית-שִׁמְעֹן עֲדִידָא טַפִּי, אֵלֹא שֶׁהָיָה בּוֹטֵחַ בִּה' שֶׁבּוֹדָאֵי
וְיִמָּח לוֹ לְשֻׁבָּת מִנֶּה יִפְהוּ מִשְׁאֵר הַיָּמִים, וְכִדִּי לְחֻזֵּק מִדָּה בְּטוֹחוֹ
הָיָה נִוְהָג בּוֹ, אֲכָל בְּשִׂאָר כֹּל אֲדָם שֶׁאִין בְּטוֹחוֹ חֻזֵּק כֹּל-כָּךְ, גַּם
הוּא מוֹדָה דְּכִשְׂמָאֵי עֲדִידָא טַפִּי: (ו) וּפְשִׁטָּא בְּדָבָר שֶׁאִינוּ שִׁכִּים
לְקִנּוּת, כְּפִי-יְדַמְּן לוֹ דָּבָר שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִפְסֵד, אֲנִי יִצִּית אוֹתוֹ לְשֻׁבָּת.
מִנְּהָ (ז) לְטַעַם מִכָּל תְּכַשִּׁיל בְּעֶרְב־שַׁבָּת^(י) (ח) כְּדִי לְתַקְּנוֹ יִפְהוּ
הַחֲנוּנִי^(י). וְעִין בְּסִפְרֵי שְׁלַח-וְשִׁלְמֹה, דְּהַשְׁעִימָה בְּשַׁבָּת מִכָּל מִזֵּי בּוֹרָאֵי

תחלל בצבור ולא ימצא אחריו מה קנות לפרושי שבח¹⁴ ונוקב הקפלה כנה קריאת שמע משמע דהיא מקדש, לא נהיך כלל, דאף דשבת הוא מקדש, יום המנוחים השמיים האי דיקא, ונרדף טעמא: ואפשר לומר שסובר דכיון דפסוקין שהיו רצן לפרושי שבת ולא בבקר, וכמו שפרש בהנה אשכנזי, צנן שם, ונרדף לפרושי מנהג של צרכי שבת, ואין לומר דהיה לו לררין כיון שצדקין של שבת סעיין יב; אכל יד לחדות, דהיי דשם מנהג בהקדשה, לא שפירושו מסתבך כן, שילא יאמר; והנה לפי זה גם כן דהנהת אשכנזי שם גמרי אנו מבינים,

שער הציון

(ב) קִנְיָאֲבֵרְתָּם בְּשֵׁם קִדְּשֵׁי־יְיָ. וְהָאֵלֶּיךָ מִגְדָּלֵי־אֲבָרְתָּם אֲחֵרֵי־כֶף וְלִמְדֵי־חִשְׁבָּה, אֵין רוּחָהּ לִוְרֵי לְשַׁעֲלֵכֶן צָרִיךְ לְכַשֵּׁל. דְּאִם־כֵּן סוֹמֵר אֶת עֲצָמוֹ: עַם זֶה לֹא־יִסְתַּדֵּי־יֵיטִים, דְּאִם מִיכָּן קִהְיָא דְּאִפְלוּ בְּשִׁבְלֵי מַצָּה עוֹבְרֵת אֵין לְכַשֵּׁל תַּלְמוּד הוֹרֵה דְּרִיבֵם, אֲלֵא הִפְתָּה דְּהַפְלֵי־בִּיחֵי שְׂוִדָּה לְכֵס חִזּוּף חִשְׁבָּה וְאֵין לוֹ בִּיחֵי מִי שִׁיכֵן עֲבוּרוֹ, אִיזִי לוֹ לְכֵס, דְּהוּי לֵה דְּבֵר שְׂאֵין לוֹ קִבְּבָה, אֲבָל לְהֵרֵב הַלּוּמֵד עִמָּהּ לֹא שִׁיךְ זֶה: (3) מִגְדָּלֵי־אֲבָרְתָּם וְשִׂיא: (4) (7) מִגְדָּלֵי־אֲבָרְתָּם: (ה) אִזִּיר וְרִיעַ וְדִרְכֵי־מִשָּׁה בִּיחֵי וּמִגְדָּלֵי־אֲבָרְתָּם וְשִׂיא: (1) חִירָאֲדֵם, וְכֵן מִשְׁמַע בְּאֵלֵי־רַבָּה: (2) מִגְדָּלֵי־אֲבָרְתָּם: (ב) אֵלֵי רַבָּה, וּבִשְׁלֹחַן־שְׁלֹמֹה מִשְׁמַע דְּעֲצָם הַשְׁעִינָהּ הִיא מִצְוָה¹²:

שיעורי תשובה

[א] ישמים. עין בה"ט. וכתב בר"י שאם הוא דבר שאולי לא ימצא ביום ו' והדבר לצורך ענין שפסח, יותר טוב לקנותו ביום ה' מלבסל המצוה, כמ' הפשוט במקום

פֶּאֶר הַלֵּכָה

* יִשְׁכִּים בְּבֶקֶר. עַיִן הַשָּׁמַע מַמְשֵׁנָה בְּדוּרְהָ, וְהוּא מַרְשִׁי נִסְתָּר. וְהִנֵּה טִיֵּשׁ הַכִּיָּא הַשָּׁמַע מֵה זֶה־כִּיָּא בְּכִיתִי־וּסָף בְּשֵׁם הַנְּחֻמָּא, דְּכְתִיב 'וְהִנֵּה', אֵין יִסְתָּה אֵלֵא מִנֵּה, שְׁנָאֲמֵר 'וְהִנֵּה כִי קָם הַפְּלִשְׁתִּי'. וְעַיִן בְּפִרְיִמְגִידִים שְׁפֻכְתָּ, דְּאָפְשֵׁר דְּלִסְעֵם זֶה צִרְרָה לְהִיּוֹת הַמְשַׁקֶּמָּה יוֹתֵר בְּקָרְסָם, דְּהִנֵּה אָפְלוּ קָדָם קְרִיאַת שְׁמֵע וְתַפְלָה אִם אָפְשֵׁר, אֵף שִׁירָאָה שְׁלֵא יִצְבֹּר עַל־יִרְיָהּ וְזֵן קְרִיאַת שְׁמֵע וְתַפְלָה, וְלִפְסוּקִי לִסְעֵם וְלִשִׁי נִסְתָּר וְהִנֵּה דוּקָא וְהִנֵּה, וְהֵלֵא הַבָּהָה הִנֵּה בְּבֶקֶר וְהִנֵּה וְזֵן ג' שְׁעוֹת עַל הַיָּם, וְכִדְאִיתָּ בְּבֶקֶר כִּיז עֲמֹד אֶמְקָא דִּי־רִלְקֵטוּ אִחֻז בְּבֶקֶר בְּבֶקֶר' וְנִמְה שְׁכַתָּה בְּפִרְיִמְגִידִים ד' שְׁעוֹת, טְעוֹת־סוּפִרָה. וְהִנֵּה אֲנִיחֻז בְּמַשְׁנֵה בְּדוּרְהָ: אַחֵר קְרִיאַת שְׁמֵע וְתַפְלָה וְהֵלֵא, כִּי הַעֲלֵם לֵא וְהִנֵּה בְּדוּרְהָ־מִגִּידִים [אֵף זֵן נִסְתָּר לְדוּרְהָה, דְּאָפְשֵׁר שְׁטוּמָן בִּלְאֵי אֶחָר עַל אֲנִי־כִיתוּ שְׁמֵע מִכִּיתוּן מִפְּשָׁמִים מִגִּידִים צִרְרִי־שְׁכַתָּה, אֲכִל כְּשִׁאֵין לוֹ שִׁינְךָ עֲבִירוֹ אָפְשֵׁר דְּאִין־כִּרְבִּי צִרְרָה לְמַשְׁפִּים קָדָם קְרִיאַת שְׁמֵע וְתַפְלָה לְהוֹצֵאת שְׁכַתָּה. גַּם הַמְשֵׁן בְּסוּר צִרְרִיִים, שְׁחִיבִיו הַמְגוֹן־אֲבִדְתָּם בְּסוּף סִימָן רֵוֵא, יִרְאֵה לְהִרְאֵה דְּעוֹתוֹ דְּרֻקָא אַחֵר קְרִיאַת שְׁמֵע וְתַפְלָה, אִם לֵא שְׁלֵא יִמְצֵא לְקִנּוֹת אֲחִירָךְ, וְאָפְלוּ בְּזֶה בְּתֵב שְׁחִיָּאָה לְקִרּוֹת קְרִיאַת שְׁמֵע מִקָּדָם. וְנִרְאֵה בְּפִשְׁטוֹת הַלְטָעוֹת, אָפְלוּ לְשִׁיחֵהוּ וְסִכְרִיָּא לֵה דְּהוּא דְּאוֹרִיתָא, וְהֵלֵא קְרִיאַת שְׁמֵע הוּא תִּרְדִּי קוֹדֵם, וְיִמְצֵי דְּבִמְצֵט וְזֵן שֶׁל הַקְרִיאָה לֵא זְאֵחֵר הַקְנִיָּה, וְהִנֵּה, אֵף דְּנֻכַל לְיִשְׁב סִכְרָה בְּפִרְיִמְגִידִים דְּסִכְרִיָּא לֵה, דְּלִהִסְתַּקּוּמָא דְּלִיף מִי־וְהִנֵּה' אֵין 'וְהִנֵּה' אֵלֵא מִנֵּה, גָּאֵסֶה לֵה הַחֲזוֹת דְּהִכָּא שְׁאֵין, מִכָּל כִּקּוּם לְמַשְׁנֵה אֵין לִסְפֵּן עַל זֶה כָּל, דְּאָפְשֵׁר דְּאָפְלוּ לְהַמְנֻחָמָא, שְׁעוֹתָה זֶה הַחֲזוֹת הַמְנַחֵם מִד שְׁכַתִּי וְשִׁי, אֵין שׁוּם רִצְיָה לְוִמְנֹה, וְהֵלֵא יִרְדֵּי דְשֻׁכַּת נֶפֶן לֵסֶם בְּמִרְדָּה קָדָם קְנִילַת הַחֲזוֹת, וְלֵא זֶה אֵין צִרְרִי עֲלֵיהֶם כְּסוֹת קְרִיאַת שְׁמֵע, וְלָכֵן חָל עֲלֵיהֶם כְּסוֹת בְּכִנָּה בִּישִׁי הַשְּׁשִׁי תַכְךָ כְּשֵׁסֶם מַמְשֻׁתוֹ, מֵה שְׁאֵין כֵּן אַחֲרִירָךְ שְׁנַצְטוּר עַל קְרִיאַת שְׁמֵע בּוֹמֵן קִרְיָה, וְהִנֵּה כְּסוֹת תְּדִירָה בְּכָל יוֹם, הִיא קָדָם; וְהִנֵּה דְּאָמֵר רַב חֲסָדָא: 'שְׁפִים לְהוֹצֵאת שְׁכַת וְלִיף מִקְרָא דְּיִרְיָהּ, הִנֵּה דְּצִרְרִי לְהַקְדִּים כָּל מֵה שְׁיִכֵּל, וְעַל־כֵּן אָפְלוּ אַחֵר קְבִילַת הַחֲזוֹת שְׁנַצְטוּר עַל כְּסוֹת תְּרִירִית בְּכָל יוֹם וְהִנֵּה מִצּוֹחַ קְרִיאַת שְׁמֵע, וְזֵן אֵחַ עֲצֻמֹּ לִזֶּה תַכְךָ אַחֵר שְׁיָקִים קְרִיאַת שְׁמֵע וְנָגַם הַפְּלָה דְּלִצְרָה הַרְקָבִים הִיא דְּאוֹרִיתָא, וְגַם מַחְמַת סִימְכָה גָאֵלֵה לְתַפְלָה], דְּגַם וְזֵן קְרִיאַת שְׁמֵע מִקְרִי הַשְּׁפֻכָּה, וְהִנֵּה כִּי־נִשְׁכַּח הַשְּׁפֻכָּה וְהִנֵּה וְהִנֵּה, וְאִמְרוּ סוּל: 'כִּי לְכַשְׁלֵם קְרִיאַת שְׁמֵע תְּשִׁירִי וְקִרְיָה, אִלְמָא דִּי שְׁעוֹת עַל הַיָּם הוּא בְּכָלל הַשְּׁפֻכָּה צִרְרִי, וְיִמְצִילָה מֵה דְּמִטְרִיָּה אֵת עֲמֻסָּה תַכְךָ אַחֵר לֵא לְהוֹצֵאת שְׁכַת לֵא וְיִמֵּךְ מִכָּלל זֶה וְנָגַם דְּלִקְאֹרְהָ נִרְאֵה דְּהִיא דְּרֻשָּׁא דְּרַב חֲסָדָא הוּא אֲסַכְתָּא בְּעֻלְמָא וְיִקְבֹּר הַחֲזוֹת בְּנֵה הַפְּרִי־מִגִּידִים בְּסוּף סִימָן רֵוֵא מִדִּי סְעוּדוֹת סִכְרִיָּא לֵהוּ לְכַפֵּה פּוֹסָקִים דְּהוּא מִדְּרֻכָּן¹³], וְהֵלֵא כְּתֵב הַרְבִּיבִים דְּעָקֵר עֲנֵג שְׁכַת הוּא מִדְּבִרִי מְפֻלָּה, וְהִנֵּה וְהִנֵּה הִנֵּה לִזֶּה פְּדוּרִיתָא בְּכִיר־שְׁכַת בְּבֶקֶר? אֲכִל כְּאֵמֶת יֵשׁ לְחֻדוֹת הַכֵּל, דְּאֵף דְּעֵנֵג הוּא מִדְּבִרִי מְפֻלָּה, אֲכִל עַל־כִּלְפִינִים סְעוּדָה בְּשְׁכַת וְהַסְכָּנָה לִזֶּה מִבְּעוֹד יוֹם הוּא דְּאוֹרִיתָא לְכַמֵּה פּוֹסָקִים, עַיִן בְּפִצָּה ב ע"ב פְּרִשִׁי וְהִנֵּה ע"ב, וְאִם כֵּן אָפְשֵׁר דְּגַם הַשְּׁפֻכָּה לִזֶּה בְּבֶקֶר הוּא מִן הַחֲזוֹת], וְגַם הַשְּׁכַת בְּפִרְיִמְגִידִים דְּהִיא בְּצִבּוֹר תַּחְפִּילִל ל

הַלְבוֹת שֶׁבֶת סִימָן רֵנָא

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק ג]

לְהִכִּין בְּעֶצְמוֹ (כו"ה)¹⁵, דְּמִצְוֹת פְּבוֹד שֶׁבֶת מְטֵל עַל כָּל אֶדְסָה¹⁶, וּכְדִקְתִּיב "וְקָרָאתָ לְשֶׁבֶת עֲנֵג לְקֹדֶשׁ ה' מְכַבֵּד" (כו"ה)¹⁷, מִצְוָה בּוֹ יוֹתֵר מִבְּשָׁלוּחוֹ¹⁸ וכו', וַיֵּשׁ לְפָנוֹת קוֹרֵי עֲכָבִישׁ, וְכִי מִהֶבֶת בְּעֶרְבִי שֶׁבֶת¹⁹, וְכָל-שָׁכֵן שְׁצָרִיק לְכַבֵּד הַפִּיִּת מִהֶאֱכָק וְהַעֲפֹר מִבְּעוֹד יוֹסֵם²⁰.
(15) וּבְגוּלָה מַעֲלָה הַכֵּנֶת צָרִכִּי הַשֶּׁבֶת, כֵּתֵב בְּסִפְרוֹ שֶׁם עוֹלָם (ח"א סוף פ"ד) "וְשִׁמְעֵתִי בִשְׁם גְּדוֹל אֶחָד, לִפִּי מִזֶּה שִׁדּוּעַ מִחוּל שְׁמִי שְׁשׁוּמֵר שֶׁבֶת בַּעֲלֹם הַזֶּה, אֲפִילוֹ אִם נִתְחַיֵּב חֵס וְשָׁלוֹם עֲוֹנֵשׁ גִּיהֵנָם עֲבוֹד עֲוֹנוֹתֵינוּ, אֵינוֹ נִעֲנֵשׁ שֶׁם בְּיוֹם הַשֶּׁבֶת, וְנִחְשָׁב וּמֵן הַשֶּׁבֶת עֲבוֹד מִהוֹמֵן שֶׁהִתְחַל בְּעֶרֶב שֶׁבֶת לְהַתְעַסֵּק בְּצָרִכִּי הַשֶּׁבֶת, וּמִגִּינָה עֲלִיו זְכוּת הַשֶּׁבֶת", וְסִיִּם, שֶׁעַל כֵּן מֵאֹד צָרִיק לְהַשְׁתַּדֵּל בַּעֲנֵן צָרִכִּי הַשֶּׁבֶת וַיֵּטֵב לוֹ בְּזֶה וּבָא, וְהַעֲרָה שֶׁם הוֹסִיף, שֶׁמִּזְמָן שֶׁמִּתְחַלֵּל אֶת הַהִכְנוּת לְשֶׁבֶת, מִתְנַמְצֵצַת עֲלָיו קִדּוּשַׁת הַשֶּׁבֶת.

וּבְגֵדֵר הַכֵּנָה זֶה, הוֹרָה הַגֵּרִשׁ אִיעֲרֵבֵךְ (ש"ש"כ פ"ב ה' קצ"ה) שֶׁלֹּא דִי לַעֲשׂוֹת פְּעוּלָה אַחַת שֶׁל הַכֵּנָה, אֲלֵא יֵשׁ לְהַרְבוֹת בַּפְּעוּלוֹת הַהִכְנָה, וְרַק אִם רֹצֵה לְלַמּוֹד תּוֹרָה אוֹ לַעֲשׂוֹת מִצְוָה אַחֶרֶת אוֹ שְׂהוּא טוֹרֵד בְּמַלְאכָתוֹ, דִּי בַּפְּעוּלָה אַחַת, וְכִמוֹ שֶׁכֵּתֵב הַשּׁוֹרֵעַ שִׁיעֲשֵׂה בַּעֲצֻמוֹ "שׁוּם דְּבַר" לְצָרִכִּי שֶׁבֶת, וְכֵן מִבּוֹאֵר בְּשׁוֹרֵעַ הָרֵב (קו"א ס"ב). וְכֵן כֵּתֵב בְּמִשְׁנֵי לְקַמֵּן (ס"י רנ"א ס"ק ט) שֶׁמִּמֶּנּוּ צָרִיק לְחַקֵּן "אִיזוֹ דְּבַר" לְכַבֵּד שֶׁבֶת, וְהַרְמַבִּים (פ"ל מִהַל' שֶׁבֶת ה"ו) סִיִּם בּוֹה יִזְכֵּל הַמְרָבָה בְּדִבְרֵי זֶה הָרִי זֶה מְשׁוּבָח.

(16) וְאִם מִתְעַסֵּק בַּהִכְנוּת לְשֶׁבֶת רַק לְצוּרֵךְ אַחֵרִים, הַסְתַּפֵּק הַגֵּרִיִּן קְרִלִּיץ (חֹט שְׁנֵי ח"א פ"ד ס"ק א) הָאֵם יוֹצֵא בְּזֶה יְדֵי חוֹבֶת מִצְוֹת יוֹחֲכִינוּ, שִׁיתֵּן שֶׁהַמִּצְוָה הִיא לֹא רַק הַהִכְנָה כְּדִי שִׁיְהִי לוֹ צָרִכִּי שֶׁבֶת, אֲלֵא כְּבוֹד שֶׁבֶת הוּא עֵצֶם טְרַחְתּוֹ בַּהִכְנוּת לְשֶׁבֶת, וְאִם שֶׁמִּתְעַסֵּק עֲבוֹר אַחֵרִים.

(17) וְהוּא הָדִין לַעֲנִין עֶרֶב יוֹם טוֹב, וְכִמוֹ שֶׁהִבִּיא לְקַמֵּן (ס"י תַּקְטָב ס"ק ד'), שֶׁהִרִי כְּתוּב עֲלָיו "מִקְרָא קֹדֶשׁ", וְהוֹסִיף שֶׁם (ס"ק ג), שֶׁגַּם בְּעֶרֶב יוֹם טוֹב צָרִיק שְׂהוּא בַּעֲצֻמוֹ יִתְעַסֵּק בְּצָרִכִּי הַיּוֹם טוֹב, וְאִם יֵשׁ לוֹ מִשְׁרָתִים שִׁיכֻלִּים לַעֲשׂוֹת עֲבוֹד אֶת כָּל הַהִכְנוּת.

(18) וְגַם אִם שָׁר אֶת חִבּוּרֵי בִתְשׁוּלֹם כְּדִי שִׁיעֲשֵׂה עֲבוּרוֹ אֶת הַמִּצְוָה, כֵּתֵב הַשְּׂדִיחַ (ח"ה שׁוֹרֵת דְּבַרִּי חֲכָמִים ס"י מו') שֶׁמִּמֶּנּוּ מִצְוָה בּוֹ יוֹתֵר מִבְּשָׁלוּחוֹ, וְאִם שִׁיד פּוֹעֵל כִּיד בַּעַל הַבֵּית (וְכֵן מִבּוֹאֵר בְּשׁוֹרֵעַ, שֶׁאֲפִילוֹ כְּשִׁישׁ לוֹ עֲבוֹדָם לְשִׁמְשׁוֹ, יִשְׁתַּדֵּל לְהִכִּין בַּעֲצֻמוֹ).

(19) וּבִשְׁבֶּת עֲצֻמָּה, כֵּתֵב הַתְּהִלָּה לְדוֹד (ס"י שֶׁכָּח ס"ק עט) בִּשְׁם הַמּוֹר וְקִצִּיעָה, שֶׁאִסּוּר לְהִסְרִים מִשּׁוּם מוֹקֶצֶה.

וְאִם קוֹרֵי הָעֲכָבִישׁ מַחְבִּירִים וּמְדוּבָקִים לְכוֹתֵל, כֵּתֵב הַכֶּף הַחַיִּים (ש"ס ס"ק רע) בִּשְׁם הַיֶּפֶה לֵב (ס"ק ג), שִׁישׁ בְּזֶה אִיסּוּר תוֹלֵשׁ, וְהַעֲרָה הַגֵּרִשׁ אִיעֲרֵבֵךְ (ש"ש"כ פ"ב ה' ל"ד) שֶׁדְּבַרִּי תִימָה הֵם.

(20) וְהָרִים שֶׁאֵין כּוֹנֵנוֹ לְהַשְׁתַּנּוֹשׁ בָּהֶם בִּשְׁבֶּת, אוֹ שְׁנוֹעַ מִכִּיתוֹ לְשֶׁבֶת, דַּעַת הַגֵּרִיִּן קְרִלִּיץ (חֹט שְׁנֵי ח"א פ"ד ס"ק א) שֶׁאֵין חִיּוּב לְהִכְנוֹת לְשֶׁבֶת.

[שְׁעָה צ"ס ס"ק ט]

לְעִנֵּן שְׁאָר מִצְוֹת אֵם הוּא פְּלִמִּידִיִּסְקָם תְּנֻגָּה לְכַשּׁוֹל תוֹרָה, וְצָרִיק צִיָּה²¹.

(21) סִפֵּק זֶה שֶׁל הַשְּׁעָה צ"ב בְּשָׁר הַמִּצְוֹת, כֵּתֵב הַגֵּרִיִּן קְרִלִּיץ (בְּתוֹרָתוֹ יִהְיֶה ח"ב בְּתוֹשׁבוֹת ע"מ 35) שֶׁהִינּוּ רֹקֵא הָאֵם מוֹטֵל עֲלָיו חִיּוּב לַעֲשׂוֹת בַּעֲצֻמוֹ, אֲבָל דְּאִי שְׁמוּתָהּ לוֹ לְבַטֵּל מִלִּמּוּדוֹ כְּדִי לַעֲשׂוֹת בַּעֲצֻמוֹ.

[משנ"ב ס"ק ו]

עֵינִי לְעִיל בְּסִימָן רֵנָא, שֶׁם מְבַאֵר כָּל הַפְּרָטִים בְּזֶה²².

(22) שֶׁם (ס"ק א) הִבִּיא אֶת דְּבַרִּי הַגָּמִי (שֶׁבֶת ק"ח, ב), שְׁצָרִיק לַעֲנֵן אֶת הַשֶּׁבֶת בְּדָגִים גְּדוֹלִים וְרֹאשֵׁי שׁוּמִין וְתַבְשִׁיל שֶׁל תַּרְדִּין, וּבִיָּאֵר שֶׁם, שׁוֹה דִּיהָ הַמֵּאכֵל הַנִּחְשָׁב בְּזִמְנֵיהֶם, וְהוּא הָדִין שֶׁכֵּל מוֹקֵם וּמוֹקֵם צָרִיק לַעֲנֵן אֶת הַשֶּׁבֶת בְּמֵאכֵלִים וּמִשְׁקִים שֶׁנִּחְשָׁבִים בָּהֶם לַעֲנֵן. וְהוֹסִיף לִפִּי זֶה לְבַאֵר אֶת דְּבַרִּי הַשּׁוֹרֵעַ כֵּאֵן שִׁירְבָה בְּבִשּׁוֹר וַיִּין וּמִגְדוּת, שְׂהוּא מִשּׁוּם שְׁצִיקָה עֵינוֹגֵם שֶׁל רֵב בְּנֵי אָדָם הוּא בְּבִשּׁוֹר וַיִּין. וְמִיָּמָּה עֵיקָר חִיּוּב הַאֲכִילָה בְּשִׁלְשׁ סַעֲדוֹת כֵּתֵב לְקַמֵּן (ס"י רנ"ד ס"ק ג) שֶׁהוּא בִּפְתַּח יוֹתֵר מִתְבַּשִּׁיל.

וְלַעֲנִין הָאֵם חִיּוּב לְאֲכֹל בִּשּׁוֹר וְלִשְׁתּוֹת וַיִּין בִּשְׁבֶּת, מִבּוֹאֵר בְּש"ךְ (י"ד ס"י שְׁמָא ס"ק ז) שֶׁאֵינוֹ חִיּוּב, וְכֵן בְּמִשְׁנֵי לְקַמֵּן (ס"י תַּקְטָב ס"ק ב) וּבְס"י תַּקְטָב ס"ק ו' כֵּתֵב שֶׁאֵין חִיּוּב לְאֲכֹל בִּשּׁוֹר בִּשְׁבֶּת.

וְאִם נָרַד מִאֲכִילָת בִּשּׁוֹר וְשִׁחִיתָ וַיִּין בִּשְׁבֶּת, כֵּתֵב לְקַמֵּן (ס"י שְׁמָא ס"ק ב) שֶׁמִּתִּירִים לוֹ בִּשְׁבֶּת, כִּיּוֹן שֶׁדִּבְרֵי זֶה הוּא מִצְוָה בִּשְׁבֶּת, וְלַעֲנִין שְׁתִּייתָ וַיִּין בְּשִׁלְשׁ סַעֲדוֹת, רֹאֵה מִה שֶׁכֵּתִבְנוּ לְקַמֵּן (ס"י רַצָּא ס"ק כ"א).

[בִּיה"ל ד"ה יִשְׁתַּחֲוֶה]

אוֹ גוֹדֵל פְּתִילוֹת אוֹ מְדִלִּיק נִרוֹת²³.

(23) וְהַחֲזוּרָא (אֲרַחוֹת רַבִּינוּ ח"א ע"מ ק"א) הִיהָ מְכִין בַּעֲצֻמוֹ אֶת מִנּוֹרָת הַנֶּפֶס לְכַבֵּד הַשֶּׁבֶת.

וְאִם רַק עוֹרֵךְ וּמִסְדֵּר אֶת הַשּׁוֹלְחַן לְכַבֵּד שֶׁבֶת, כֵּתֵב בְּפִלָּא יוֹעֵץ (עֵרֶךְ הַכֵּנָה) שֶׁקִּיִּים מִצְוֹת הַכֵּנָה לְשֶׁבֶת.

סִימָן רֵנָא

שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּעֶרְבֵי-שֶׁבֶת מִן הַמִּנְחָה וְלִמְעַלָּה

[משנ"ב ס"ק א]

וְזִמְנָן סִיגִירָת הַכְּנִיּוֹת הִיא קִדְּם וְזִמְנָן הַדְּלָקָה הַפְּרוֹת²⁴. וְעֵינִי בְּכִאֲוֹר הַדְּלָקָה וְלְקַמֵּן בְּסִימָן רֵנָא בְּמִשְׁנֵי בְּרוּךְ סְעִיף-קָטָן²⁵.

(1) וְחֻנוֹת שְׁעָדִין פְּתוּחָה לְאַחַר הַזֶּמֶן שְׁצָרִיק הִיהָ הַמוֹכֵר לְסוּגָרָה, הַסְתַּפֵּק הַגֵּרִיִּן קְרִלִּיץ (חֹט שְׁנֵי ח"א פ"ו ס"ק א) הָאֵם יֵשׁ אִיסּוּר לְקַנּוֹת בָּהּ. וְהוֹסִיף, שֶׁמִּיָּמָּה אִיסּוּר לְקַנּוֹת בָּהּ מִשּׁוּם שֶׁהוּא מִסִּיעַ לְדַבֵּר עֲבִירָה. וְרֹאֵה מִה שֶׁכֵּתִבְנוּ לְקַמֵּן (ס"י רע ס"ק א) בִּשְׁם הַגֵּרִיִּן קְרִלִּיץ, שֶׁגַּם אִם נִדְרָמֵן לְאֹרֶם שְׁצָרִיק לְקַנּוֹת לְצוּרֵךְ הַשֶּׁבֶת, מִיָּמָּה לֹא יִפְתַּח הַמוֹכֵר אֶת הַחֻנוֹת כְּדִךְ שֶׁמוֹכֵר בִּימּוֹת הַחֹל.

(2) שֶׁם כֵּתֵב שֶׁבַעֲלִי מִלֵּאכָה יִפְסִיקוּ מִמִּלְאכְתָּם שְׁעִתִּים וְחִצֵּי קוֹדֶם צֹאת הַכּוֹכָבִים שְׂהוּא זְמַן מִנְחָה קִטְנָה, וְהוּא כִשְׁעָה וְרַבַּע קוֹדֶם שְׁקִיעַת הַחֲמָה. וְלִגְבֵי זְמַן סִגִּירָת הַחֻנוֹת בְּעֶרֶב שֶׁבֶת, כֵּתֵב שֶׁם בִּשְׁם הַמְּגִיָּא שְׂרָאוֹי לְסוּגָן כִּשְׁעָה קוֹדֶם הַשֶּׁבֶת, וּבִיָּאֵר בְּשַׁע"צ שֶׁם (ס"ק ג) שֶׁהַכּוֹנֵנָה לְשַׁעָה קוֹדֶם הַשְּׁקִיעָה, שְׂהוּא בַּעֲרֵךְ הַזֶּמֶן שֶׁל מִנְחָה קִטְנָה, וְהִינּוּ מִה שֶׁכֵּתֵב בְּבִיה"ל כֵּאֵן (ד"ה הַעֲשֵׂה) שִׁישׁ לְסוּגָר אֶת הַחֻנוֹת מִזְמַן מִנְחָה קִטְנָה.

וְהוֹסִיף בְּמִשְׁנֵי (ש"ס), שֶׁסִּגִּירָת הַחֻנוֹת בִּיאֲחוּר גּוֹרֵמַת גַּם מִכְשׁוֹל לְנִשְׁיָם, שְׂרָגִילוֹת כִּשְׁחֻחוֹרוֹת מִהַחֻנוֹת לְהַתְרִיץ וְלִלְבוֹשׁ בְּגֵדי שֶׁבֶת וְלַהֲדִלִיק נִדּוֹת, וְאִם יִתְאַחֲרוּ לְהַגִּיעַ לְכַתִּיהֶן, יוֹבֹאוּ ח"ו לְסַפֵּק חִילוּל שֶׁבֶת.



לשמשו, *ישתדל (ג) להכין (ד) ו(ב) בעצמו שום דבר לצרכי שבת כדי לכבדו, כי רב חסדא היה מתפלל הנה דק וק, ונהנה ורב יוסף היו מפקעין עצים, ורבי וינא היה מדליק האש, ורב נחמן היה מתלמן הפית ומכניס פלים הצריכים לשבת ומפנה כלי החל. (ד) יומתם ולמד כל אדם, ולא יאמר לא אפגם כבודי, *כי זה הוא כבודו שמכבד השבת: הגה ויש להשחית (א) הפסין בערב-שבת, (ה) כי זהו מכבוד השבת שמכין עצמו לאכילה (כלבו ב"י בשם ספר חרצנים): **ב** ירבה בבשר ויין ומגדנות (ו) כפי יכלתו:

רנא שלא לעשות מלאכה בערב-שבת מן המנחה ולמעלה, ובו ב' סעיפים:

א (א) **העושה (ב) מלאכה בערב-שבת מן המנחה ולמעלה, אינו רואה (ג) סימן ברכה. ^כיש מפרשים

באר היטב

[illegible]

מכונה ששפט בו. ואמנם בחזקתו ידוע כי זה כתב ידו קדמא השמיני של בית אסתר מן
כבודו. וע"ש שתיבא פלגות המצופים וקרא"ש לענין השבוע אברהם, אם בעל נפש לבן
שנה וכן בשבועת מים ה' ר"ה למצות מנהג, וכן זה נמנעים מלהשפיל במנוחת קבר
עצבם שלק ח"מ הטהור מודיעין שבי ר"י אשכנזי לר"ע דעביר מנהג, וכן זה הניח
מנהגים מן קדושתן שכתב ש"ר נ"י לנשות בע"ש. בעצמו מהא מצות צוה ויחבב כל
לדא, לר"ה בנשות בע"ש. וכן מכתבות פירי צוה צוה ויחבב כל

משנה ברורה

היא מצוה. ורמז לזה: 'שומעיה חיים זכו': (ג) **להכין בעצמו**
(וכו'¹⁵). דמעות כבוד שבת משל על כל אדם¹⁶, וכרוכתיב 'והקראת
לשבת ענג לקדוש ה' מכבד'¹⁷, (ט) ומצוה בו יותר מבשולחו, והוא
הדין בכל המצות מצוה בו יותר מבשולחו¹⁸, וציון כבאור הקלח.
כתבו הספרים: יתרהו בתשובה ויפשפש במעשיו בכל ערב-שבת.
פי שבת מקרי פלה מלכתא, וכאלו מקבל פני המלך יתבדח שמו,
ואין נאה לקבלו כשהוא לבוש בכליוי הסחכות של חלאת
הצניעות. (י) ויש לפנות קורי עכביש. שקורין שפי' ורועש.
מהפית בערב-שבת¹⁹ 'א'ר'. וכל-שכן שצריך לכבד הפית מהאבק
ותעקר מעל יום²⁰, וזה הכל בכלל כבוד שבת, וידמה פדעתו
כאלו יבוא אליו להתאכסן מלך בשו'רדם, פמה מכבד הפית
ומציע המטות, וכל-שכן שבת מלכתא 'ח'א': (ד) **ומהם ילמד**
כל אדם. הינו אפילו התשוב ביתור, (יא) ובפרט בימים הקצרים,
ומכל-שכן כשרואה שפקר הוא קמור לשבת, שאו' הוא מחיב
לצטק בכל בחי'. וראיתי אנשי מעשה, גדולי תורה, שהיו מכבדין
הבית בעצמן בימים הקצרים כדי שלא יתחלל שבת, וזהו חיוב
גמור על כל אדם, דמאי שנא דאין לו מי שיכין או שהשלים אין
לו פנאי: (ה) **פי זה הוא וכו'**. ובספרי מסמיך לה אקרא 'וידעת
כי שלום אהלך', זו השתות הסכין, כי אם קמה הסכין יוכל לבוא
לפעמים לידי הטסה חס ושלום: **ב** (ו) **כפי יכלתו**. עין לעיל
בסימן רמב. שם מבאר כל הפרטים בזה²¹:

א (א) העושה מלאכה. ויפקמטיא (ב) שרי, ומכל מקום
משמע מהמקרא (ג) דזמן קצירת החניות הוא קדם
זמן הדלקת הנרות. ועין בבאור הלכה ולקמן בסימן רנ
במשנה ברורה סעיף קטן א²: (ד) סימן ברכה. מאותה מלאכה,

* העושה מלאכה (כו'). ואסורא נמי אית פנה, רק שאינו חסר. האסור בשארי אסורי שבות שהיה חייב על זה מפת מרדות, כן אינו פורקנס פקח ומהלכות יחסות ובסמך וכן אינו אסור בגמרא בחרוז אשון; ואפילו לתרין שני דשמיא הוא רק דאין משקטין משמע ברין ריש פקח תניל. עין שם, וכבר הביאו בבירורים.

(ט) ונתנה קולא שפך בזה לומר: מצוה שיוכל לעשות עלי ידי אחרים אין בקשלקי התלמוד אפילו לזמן מועט, ורקא גלא יוכל לעשות על ידי שליחו ופדיוהו. הוא ממי שהוא אחר לגמרי; יש לומר, ודוקא מצוה שאין משלח על גופו, כגון שפסיק באמצע הלמוד לילך לגמול חסד עם איזה אדם במקום שאחר יוכל לעשות צדק טובה הריא, מה שאין פן בזה שהבדל שבת ששלח על גופו, וממילא מצוה פן יסור מבשלחלו, אי נמי, ודוקא לעצן כבוד שבת אענין פן יחמילא, מה שאין פן אחר מצוה אם היא מיוחדת תכסם ונגזר לכשיל וזרה, ודוקא ענין (21), זה נקלל במה שפסב תרמסם פקדל על הלכה הן צריה לזמן ביתו מעדור אין מפיס כבוד השבת: (א) חייאדם: (ב) כגוראברהם: (ג) דומה הסגירה הוא במצוה שניה, והולחמה הוא במצוה שלישית: שבת [לח]: